

· FØROYA · SOCIAL·DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 21.

Lýsingarpris fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 26. mai 1931.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

SAMBANDSBLADIÐ nevnr tað »stygge Beskyldning«, ið vit hava lagt og framvegis leggja sambandinum fyri, at tað í spurninginum um undirvísingarmálið ger, hvat ið gerast kann, so hetta mál aldri verður greitt til bata fyri tað, tað skal verða, nevnliga: eitt lagaligt, natúrligt amboð í tí mentunarstarvi, ið natúrliga eigur at byrja í skúlunum.

Her hevur sambandið til dags sýnt vilja sín móti atgongdini til hollan kunnugleika íggjnum hin einasta lykjul, ið barnið eigur, tá ið tað fer í skúla, nevnliga: *sitt egna móðurmál.*

Men vit hava ikki kent sambandinum um, at tað sparrar fyri, so undirvísingarmálið aldri verður greitt, bert av stuttleika. Nei, nei. Stuttleikin í sambandsstarvinum, hann er sum Harragud veit, og eingin trýr uppá slíkan stuttleika.

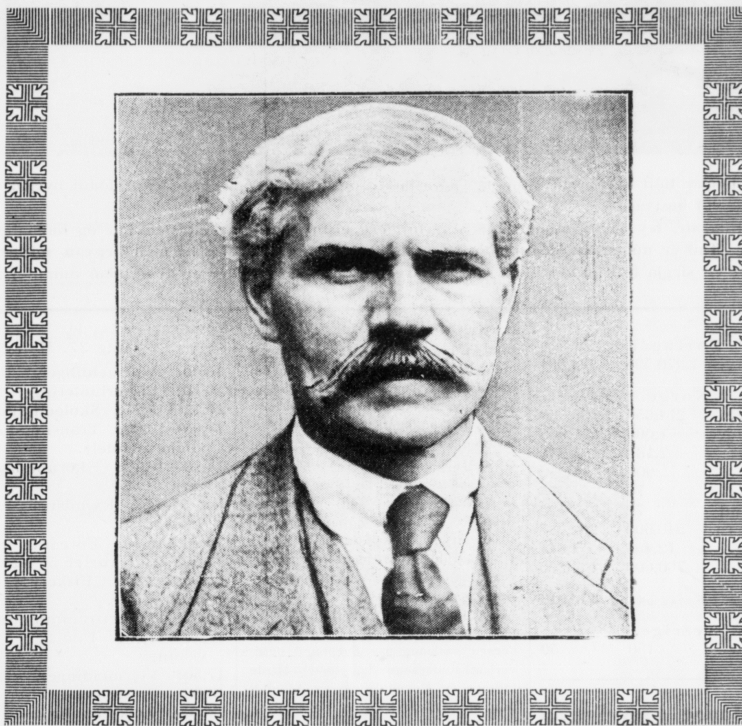
Sambandsblaðið vil, í síni tættan at smoyggja sambandsins syndir í undirvísingarmálinum burtur av sær, leggja okkum fyri at vera ávirkaðir av uttanveltamonnum, so vit á tingi seinasta ár tóku ta støðu í undirvísingarmálinum, vit gjørdur.

Nú er tað tífetur so, at javnaðarmenn altíð hava lætt við at vera við at loysa flokktar spurningar á »praktiskane« hátt. Tað vóru royndir í ta leið, vit gjørdur í fjór í undirvísingarmálinum, og tíðin vil prógva, at hesin loysingur er hin einasti beini.

Vit skulu ikki hesu ferð koma nærri inn uppá sjálvt keglið um undirvísingarmálið, ið byrjaði í seinastu öld, og í hesi hefur verið fort so langt út í æsir, ið tað kann, uttan at teir stríðandi partarnir gjørdur nakra roynd til at fáa keglið frá hondini. Í seinastum er tað meiri skinnbárligt, enn tað fyrr hevur sæð út, at endamálið er hitt eina: keglið um undirvísingarmálið má ikki falla niðurfyri, tí, úr tí neistanum sláa teir stríðandi vápnald til onnur smákegl, ið litið hava at lýða samfelagsliga sæð.

Síðani Føroyingar fyrst í hesi öld byrjaðu at taka seg fram mentunarliga, kennist eisini hjá teim, ið sækja sær mentun, og hjá teim, ið kenna í slíkum málum, ein trongd til at nýta tað undirvísingarmboð, ið bæði hin kunnleikssøkjandi og hin kennandi fingur frá skaparanum og móður feld: *móðurmálið.* Tí verður føroyskt mál nýtt sum undirvísingarmál í mongum skúlum í okkara døgum, og § 7 í skúlalógini kann tí gerast bæði tvífold og trifold, og hon verður kortini litið ansað, tí hitt natúrliga verður tað, ið vinnur, og tí eigur § 7 at koyrast burt.

Ríkisráðharri Bretlands,

JAMES RAMSAY MAC DONALD, er av fátækum foreldrum, og hann vaks upp hjá ommuni í heimbygd sínari.

Ramsay Mac Donald, ið nú situr sum ríkisráðharri í stóra Bretlandi, er føddur í eini lítilli bygd uppi í Háskotlandi, *Lossiemouth*, ár 1866. Foreldur hansara vóru ógviliga fátøk, ja so fátøk, at tey ikki høvdu ráð at hava dreingin heima hjá sær, men noyddist at lata hin lítla Ramsay búgva hjá ommu sínari. Hon var ein frálík og hjartagóð kona, ið tíðliga kendi honum í mongum góðum. Í skúlanum var Ramsay íðin og dúgligur og lærði skjótt tað, ið lærast kundi í einum bygdaskúla tá í tíðini.

Upprunaliga skuldi Ramsay verða jørðarbeiðsmaður, eins og faðirin, men hetta helt kennarin við skúlan vera synd fyri ein drong við so góðum andaligum evnum sum Ramsay, og hann hjálpti tí dreinginum til at fáa arbeiði sum hjálparlærari.

20 ára gamal kom Mac Donald til Londons, men her hevði eingin brúk fyri hjálparlærara. Hann tók tí arbeiði í stórbýinum sum býboð o. a. Men lagnan lagði tað soleiðis, at hann at endanum fekk arbeiði sum skrivari hjá einum limi av tí bretska parlamentinum. Men fegin og hjartansgláður var hann ikki kortini. Hann talaði ofta við sínar vinir, *Keir Hardie*,

Sidney Webb og aðrar, um tey mongu fátæku menniskjuni í tí ríka Bretlandi.

Mac Donald og vinir hansara komu ásamt um at gera alt tað, teir vóru mentir, fyri at berjast móti vesaldóminum, og gera menniskjuni í Bretlandi gládari og eydnarfari. Við valini til parlamentið komu nú mangir álitismenn inn, ið talaðu mál teirra fátæku. Tað gekk ikki illa, og mong vánavíðurskiftir gjørdist betri. Børnum varð ikki loyvt at arbeiða í kolabrotunum. Arbeid-ararnir fingur fyrr fri um kvöldini, og verksmiðjustjórin skuldi ansa eftir, at ikki skarn og avfall hópaði seg upp í dungar í fabrikkunum, ið kundi volda sjáku millum arbeidararnar.

Men so kom kríggj! Mac Donald skilti, at hetta var pinandi galið og vildi bert fara til, at hitt arbeidandi fólkkið kom í stórra vesaldóm, umframt at ein mongd varð dripin. Men krigsserskapurin fór fram kortini.

Tá ið kríggstíðin endaliga var liðin, varð Mac Donald settur sum oddamaður fyri tí bretska javnaðarflokkinum, ið nú hevði ein veljaraflokk uppá 8 mill. stemmir.

Nú er Mac Donald ríkisráð-

harri Bretlands og ger í sínum stórstarvi alt, ið hann kann, fyri at forða, at vit aftur fáa kríggj.

Mac Donald og vinir hans arbeiða nú fyri, at Bretlands-menn skulu fara fram í arbeiðshugi, dugnaskapi og klókskapi.

Ramsay Mac Donald hevur fyrr sitið á stjórnarpalli stóra Bretlands, men meldurin og ótrygðin í enskum politikki aftaná veraldarkríggj völdið, at hann á fyrsta sinni mátti fara frá aftur.

Nú, ið hann hevur loyst *Baldwin* og hansara menn av, hevur hann, sum ríkisráðharri, staðið í stórri stríði, enn hann stóð um hitt fyrra mundið.

Indiamálið er undir hansara stjórn drigið so langt fram í ljósmála, at menn úr øllum politiskum flokkum hava tær bestu vónir um, at friður verður um hetta mál.

Sjálvur arbeidaraflokkurin hevur verið fyri dyggum brestum, meðan Mac Donald sat við stjórnini, og mong hava uppskotini verið frammi í parlamentinum um at skúgva ríkisstýrið frá. Men Ramsay Mac Donald sigraði á hvørjum sinni.

Aldri sat ein maður í meiri álvarsstóðum á odda í stóra Bretlandi.

40 Timers Arbejdsugen.

De samvirkende Fagforbund sætter
Kampen for 5 Dages Ugen
paa sit Program.

De samvirkende Fagforbunds ordinære Generalforsamling den 12.—15. Maj 1931 har behandlet de paa Den internationale faglige Kongres i Juli 1930, samt de af Fællesudvalget af Repræsentanter for Den internationale faglige Central og Socialistisk Arbejder-Internationale truffene Beslutninger om Arbejdstidens Nedsættelse, og godkender disse Beslutninger.

De samvirkende Fagforbund udtaler sig for en selvstændig Lovgivning tilsigende en kortere Arbejdstid end den, der indeholdes i den af den internationale Arbejdsorganisation i 1919 vedtagne Washington Konvention.

Paa det politiske Omraade bør dette søges gennemført i Forbindelse med det socialdemokratiske Arbejderparti, og paa det faglige Omraade bør alle Bestræbelser fortrinsvis rettes imod en yderligere kortere Arbejdstid, hvis foreløbige Maal maa være 40 Timers Ugen, saa snart Forholdene findes gunstige for en Aktion; ligesom det maa være en Selvfølge at alt unødvendigt Overarbejde bør undgaaes, og i det Tilfælde, hvor det maa udføres, at det da udlignes indenfor den normale Arbejdstid.

Norges nye Regerings Program.

Statsminister Kolstad har paa den nye Regerings Vegne fremsat følgende Erklæring:

Regeringen, som er udgaet fra Bondepartiet, tiltræder under yderst alvorlige økonomiske Forhold og ser det derfor som sin vigtigste Opgave i sagligt Samarbejde med de andre politiske Partier at søge Landets Arbejdsliv og produktive Evne opretholdt og fremmet. Det vil herunder være Regeringen magtpaaliggende snarest muligt og i Samarbejde med alle bærende Kræfter i vort Folk at søge mildnet den kriseramte Tilstand, som for Tiden gør sig gældende paa flere af Næringslivets Omraade og særlig for Landsbygdernes Vedkommende. Regeringen er opmærksom paa, at en overvejende Del af de offentlige Udgifter er bundet ved tidligere Beslutninger, men gennem et planmæssigt Arbejde vil den søge at bringe Statens og Kommunernes Udgifter saa vidt muligt i Overensstemmelse med Arbejds- og Næringslivets økonomiske Bæreevne.